

Félags- og húsnæðismálaráðuneytið
Síðumúla 24
108 Reykjavík

Reykjavík, 24. október 2025

Umsögn ÖBÍ réttindasamtaka um drög að frumvarpi til laga um um breytingu á lögum um almannatryggingar og lögum um heilbrigðisþjónustu (hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris, aldursviðbót og vinnsla persónuupplýsinga). Mál í samráðsgátt stjórnvalda nr. S-208/2025.

ÖBÍ réttindasamtök (ÖBÍ) eru heildarsamtök fatlaðs fólks á Íslandi. Hlutverk samtakanna er að koma fram fyrir hönd fatlaðs fólks í hverskyns hagsmunamálum. ÖBÍ gerir eftirfarandi athugasemdir við drögin að frumvarpinu. ÖBÍ er reiðubúið til samráðs, ráðgjafar og samvinnu á öllum stigum málsins.

1. Stjórn TR verði ekki lögð niður

Í stað þess að leggja stjórn Tryggingastofnunar (TR) niður leggur ÖBÍ til að eftt verði hlutverk stjórnarinnar í eftirliti og aðhaldi með starfsemi TR. Verði það m.a. gert með því að tryggja í lögum setu fulltrúa lífeyristaka í stjórninni. Til dæmis gætu hagsmunasamtök fatlaðs fólks og eldri borgara haft rétt til að tilnefna stjórnarmenn.

2. Breytingar á ákvæðum laga um almannatryggingar um aldursviðbót

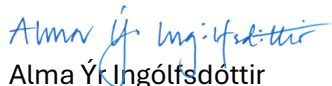
ÖBÍ lýsa yfir stuðningi við þá tillögu frumvarpins að bundið verði í lög að aldursviðbót á lífeyri örorkulífeyristaka haldist ævilangt. Samkvæmt núgildandi lögum missa örorkulífeyristakar aldursviðbótina við 67 ára aldur. Breytingin er til þess fallin að bæta stöðu fjölda fólks sem vegna langvinnra veikinda, slysa eða fötlunar ná ekki eða aðeins takmarkað að ávinna sér lífeyrisréttindi í lífeyrissjóðum.

Í greinargerð með frumvarpsdrögunum (um 4. gr.) kemur fram hvaða hópar örorkulífeyristaka munu eiga rétt á aldursviðbót til viðbótar við ellilífeyri verði frumvarpið að lögum. Annars vegar séu það þau sem þegar eru komin á ellilífeyri, en uppfylltu á fyrri tíð það skilyrði að hafa verið metin til a.m.k. 75% örorku fyrir 44 ára aldur. Hins vegar séu það þau sem hefja munu töku ellilífeyris eftir að greiðsluflokkurinn kemur til framkvæmda og uppfylla á því tímamarki skilyrði fyrir greiðslu nýs örorkulífeyris eða hlutaörorkulífeyris. ÖBÍ bendir á að ýmsir hópar sem rétt eiga á aldursviðbót í núverandi almannatryggingakerfi munu ekki eiga rétt á aldursviðbót samhliða ellilífeyri samkvæmt frumvarpinu. ÖBÍ hvetur til þess að tryggt verði að þeir sem þurfi á viðbótinni að halda njóti hennar. Ljóst er að þeir sem áttu rétt á aldursviðbót í greiðslukerfinu sem var í gildi til 31. ágúst 2025 en fengu örorkumat 44 ára eða eldri munu að óbreyttu ekki eiga rétt á aldursviðbót samhliða ellilífeyri. Samkvæmt fyrra greiðslukerfi áttu þeir sem fengu greiddan endurhæfingarlífeyri rétt á aldursviðbót. Það á ekki við í núverandi greiðslukerfi eða frá 1. september 2025. Þeir sem hefja töku ellilífeyris og fengu áður greiddan endurhæfingarlífeyri eða sjúkra- og endurhæfingargreiðslur en fengu ekki örorkumat eða samþætt sérfræðimat munu því að óbreyttu ekki eiga rétt á aldursviðbót samhliða ellilífeyri.

3. Hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris

ÖBÍ styður kröfu Landssamband eldri borgara (LEB) um að almenna frítekjumarkið verði kr. 100.000.- (eitt hundrað þúsund krónur) eigi síðar en 1. janúar 2027, sbr. umsögn LEB, dags. 12.8.2025, í mál nr. S-119/2025 í samráðsgátt stjórnvalda.

Ekkert um okkur án okkar!

Alma Ýr Ingólfssdóttir
Formaður ÖBÍ réttindasamtaka

Gunnar Alexander Ólafsson
Hagfræðingur ÖBÍ réttindasamtaka

Sigríður Hanna Ingólfssdóttir
Félagsráðgjafi ÖBÍ réttindasamtaka

Sigurður Arnason
Lögfræðingur ÖBÍ réttindasamtaka